

Utlåtande 2016:105 RIV (Dnr 106-1600/2015)

Central rättning av nationella prov

Motion (2015:74) av Jennyfer Redin (M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2015:74) av Jennyfer Redin (M) om ”Central rättning av nationella prov” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Jennyfer Redin (M) föreslår i en motion att utbildningsnämnden ges i uppdrag att utreda möjligheten att centralisera rättningen av de nationella proven för skolor som finns och verkar i Stockholms stad. I motionen hänvisas till en OECD-rapport där det bland annat fastslås att lärarprofessionen måste stärkas i den svenska skolan och att lärarna behöver lägga mer tid på sitt huvudsakliga uppdrag, nämligen att undervisa. Motionären menar att de nationella proven tar mycket tid för lärarna och att central rättning skulle vara ett första steg mot målet att minska deras administration. Dessutom skulle detta förslag skapa förutsättningar för en mer likvärdig bedömning av de nationella proven över hela Stockholms stad.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Lärarnas riksförbund, Lärarförbundet och Skolverket. Lärarnas riksförbund, Lärarförbundet och Skolverket har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret hänvisar i sitt svar till en utredning som genomfördes år 2008 av Skolverket (dnr 64-2008:258) och till utbildningsdepartementets pågående utredning (dir 2016:36) som väntas till mars 2016.

Utbildningsnämnden redovisar att skolorna tillämpar olika strategier för likvärdig bedömning av de nationella proven. Utbildningsnämnden hänvisar i övrigt till regeringens utredning.

Mina synpunkter

Det är angeläget att förbättra förutsättningarna för våra lärare att kunna ägna mer av sin tid åt att möta sina elever i själva undervisningssituationen, istället för att tyngas med onödig administration. De nationella proven tjänar som ett stöd för likvärdig bedömning i svensk skola och behöver tillförlitliga system för att vara rättsäkra. De har dock också bidragit till en administrativ fälla, varför jag välkomnade regeringens beslut att i april 2015 tillsätta en särskild utredare, vars uppdrag var att komma med förslag som gör det enklare och mer rättsäkert, effektivt och likvärdigt när det gäller kunskapsbedömningen i skolan. I april 2016 inkom ”Betänkandet Likvärdigt, rättsäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning (SOU 2016:25)” till Stockholms stad och är för närvarande under beredning.

En intressant aspekt i utredningen är att man vill ge de nationella proven ett tydligare syfte, nämligen att enbart vara stödjande i betygssättningen och inte, som tidigare, också ge underlag för uppföljning av hur man når kunskapskraven på skolnivå och huvudmannanivå. Det är ett exempel på effektivisering och en förstärkning av likvärdigheten. Vidare föreslås inrättandet av ett nytt system för nationell kunskapsutvärdering, för att ta hand om analysen av hur skolorna når kunskapskraven. Utredningen föreslår också att Skolverkets bedömningsstöd ska utvecklas.

Vi återkommer till utbildningsnämndens samlade och detaljerade bedömning av utredningens förslag i vårt svar på remissen i augusti 2016.

I sin utredning från år 2008 argumenterade Skolverket för att värdet av central rättning inte skulle motsvara den kostnad som en sådan skulle innebära. Skolverket menade att andra åtgärder, som till exempel krav på kollegiala medbedömare, skulle vara mer kostnadseffektiva. Detta är en aspekt som

måste finnas med i de överväganden som görs kring förslaget om central rättning av nationella prov.

Inom Stockholms stads utbildningsförvaltning pågår det redan idag aktiviteter på skolorna för att genomföra bedömningen på ett så likvärdigt och rättsäkert sätt som möjligt. Utifrån de system och krav som tas fram på nationell nivå kommer Stockholms stad att kunna ta ytterligare steg i arbetet med att förenkla en rättsäker rättning av prov. Erfarenheterna av detta kommer att tas med i det fortsatta arbetet med att ta ställning till den nu aktuella remissen av SOU 2016:25.

Med hänvisning till svaret ovan samt till det pågående arbete som sker på nationell nivå anser jag därmed att motionen är besvarad.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2015:74) av Jennyfer Redin (M) om ”Central rättning av nationella prov”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Joakim Larsson och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:74) av Jennyfer Redin (M) om central rättning av nationella prov bifalls.
2. Därutöver anføres följande.

De nationella proven syftar till att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning samtidigt som de också är ett bra verktyg för att kartlägga kunskapsnivåerna.

Skolverket menar dock att nivån på de nationella proven varierar från år till år, vilket gör att det är svårt att jämföra över tid.

Precis som OECD-rapporten visade i våras så har svenska lärare en extremt hög administrativ börda i jämförelse med lärare i andra länder. Detta får naturligtvis konsekvenser för undervisningen, som trots allt är lärarnas huvuduppgift. Lärarfacken har uttryckt en positiv inställning till förslaget då arbetet med de nationella proven tar mycket tid i anspråk, tid som istället bör ägnas åt undervisning.

Vi välkomnar regeringens utredning om nationella prov men vi anser att det inte finns något hinder att Stockholms stad föregår konkreta förslag nationellt och fattar beslut om att införa central rättning av nationella proven i staden. Det är viktigt att

stärka likvärdigheten för eleverna samtidigt som vi avlastar lärarna från deras administrativa börda.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:74) av Jennyfer Redin (M) om ”Central rättning av nationella prov” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 1 juni 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Olle Burell

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Jonas Naddebo (C) och Erik Slottnér (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

I en motion lyfter Jennyfer Redin (M) fram delar av OECD:s rapport om den svenska skolans utmaningar, som bland annat fastslår att lärarprofessionen måste stärkas och att lärarna behöver lägga mer tid på sitt huvudsakliga uppdrag, att undervisa.

Enligt rapporten lägger svenska lärare mer tid och kraft på administrativt arbete än genomsnittet för OECD-länderna. Motionären menar att rättningen av de nationella proven utgör en del av denna administration och föreslår därför att utbildningsnämnden ges i uppdrag att utreda möjligheten till en centraliserad rättning av de nationella proven för skolor som finns och verkar i Stockholms stad. Samtidigt som detta kan frigöra mer tid för undervisning, menar Jennyfer Redin (M) att det skapar förutsättningar för en mer likvärdig bedömning av de nationella proven över hela Stockholms stad.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Lärarnas riksförbund, Lärarförbundet och Skolverket. Lärarnas riksförbund, Lärarförbundet och Skolverket har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 februari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer med Jennyfer Redin (M) i att lärarna ska ges förutsättningar att lägga merparten av sin arbetstid på undervisning. Avseende central rättning av nationella prov hänvisar emellertid kontoret till en undersökning (dnr 64-2008:258) gjord av Skolverket 2008, samt en pågående utredning av Utbildningsdepartementet (dir 2016:36).

I Skolverkets undersökning från 2008 analyserades vilka konsekvenser ett införande av central rättning av nationella prov skulle få. En sammanfattande bedömning utifrån befintliga underlag blev då att ”värdet av central rättning knappast motsvarar de kostnader den skulle innebära. Det finns andra åtgärder, t.ex. krav på kollegiala medbedömare från den egna eller någon närliggande skola, som är mer kostnadseffektiva och som därtill främjar den pedagogiska och professionella utvecklingen.”

I den pågående utredningen av utbildningsdepartmentet görs en översyn av de nationella proven för grund- och gymnasieskolan i syfte att åstadkomma ett effektivare och tillförlitligare nationellt sammanhållet system för bedömning, uppföljning och utvärdering av elevers kunskaper med minskad administrativ börda för lärare. Uppdraget ska redovisas 31 mars 2016.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 4 februari 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (M) och Lotta Edholm m.fl. (L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av John Kåberg (C) och Christian Carlsson (KD) som hänvisade till den gemensamma reservationen från Moderaterna och Liberalerna.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Nationella prov syftar till att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning samt ge en bild av hur väl kunskapskraven uppfylls på såväl klassrums- och skolenivå som huvudmannanivå och nationell nivå.

Nationella prov genomförs i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan och i gymnasieskolan. Flertalet nationella prov är obligatoriska att använda för lärarna och när det gäller grundskolan har antalet ökat på kort tid till sammanlagt tolv stycken fördelat på de tre årskurserna. För en elev i årskurs sex innebär det fem omfattande prov i olika ämnen under vårterminen. Av denna anledning är sedan april 2015 provet i ett SO-ämne och i ett NO-ämne frivilliga för skolorna att använda i årskurs 6. Rektor beslutar om proven ska användas eller inte och 2015 avstod vissa skolor i Stockholm att genomföra provet medan andra genomförde dem.

I Stockholms kommunala skolor bedrivs ett grundläggande arbete med rättning och bedömning av de nationella proven. För att säkerställa en likvärdig bedömning tillämpar skolorna olika strategier, till exempel rättas proven av andra lärare inom eller mellan skolor och på vissa skolor medverkar all personal i bedömningsarbetet för att skapa en helhetssyn på skolan. Förvaltningen har även provat att genomföra central rättning av nationella prov som en kvalitetsgranskning och Skolverket har tidigare genomfört en nationell kontrollrättning för att granska rättningen av prov och betygssättning.

Regeringen har i april 2015 tillsatt en särskild utredare som ska göra en översyn av de nationella proven för grund- och gymnasieskolan. Syftet är att få ett mer effektivt och tillförlitligt nationellt sammanhållet system för bedömning, uppföljning och utvärdering av elevers kunskaper och med minskad administration för lärare. Bland annat ska utredaren enligt direktiven utarbeta ett förslag som ökar inslagen av extern bedömning av de nationella proven på ett kostnadseffektivt sätt. Utredaren ska också analysera förutsättningarna för att digitalisera de nationella proven och föreslå hur, i vilken omfattning och takt digitalisering kan ske.

Utredaren ska redovisa sitt uppdrag den 31 mars 2016. Förvaltningen hänvisar till den nationella utredning som redan pågår gällande denna fråga och föreslår att utbildningsnämnden avvaktar utredningens slutsatser och förslag.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (M) och Lotta Edholm m.fl. (L) enligt följande.

Att tillstyrka motionen.

Att därutöver anför

De nationella proven syftar till att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning samtidigt som det också är ett bra sätt att kartlägga kunskapsnivåerna. Skolverket menar dock att nivån på de nationella proven varierar från år till år vilket gör att det är svårt att jämföra över tid.

Precis som OECD-rapporten visade i våras så har svenska lärare extremt hög administrativ börda i jämförelse med lärare i andra länder. Detta får naturligtvis konsekvenser för undervisningen som trots allt är lärarnas huvuduppdrag.

Vi välkomnar regeringens utredning om nationella prov som presenteras till våren men vi anser att det inte finns något hinder att Stockholms stad föregår utbildningen och fattar beslut om att införa central rättning av nationella proven i staden. Det är viktigt att stärka likvärdigheten för eleverna samtidigt som vi avlastar lärarna från deras administrativa börda.